

„Nemzetiségeinkről a kulturális örökség digitalizált megőrzésében”*

Napjainkban már közhelynek számít, hogy az információs társadalomban a számítógép és az internet mellett az egyik legfontosabb kulcsfogalom a digitalizálás. A XX. és XXI. század fordulóján kialakult új adatkezelési és adattárolási követelmények miatt az informatika e műszaki vívmánya két szempontból is nélkülözhetetlenné vált. Egyfelől a kulturális és tudományos közintézményekben – a könyvtárakban, a levéltárakban, a múzeumokban, a kutatóintézetekben és másutt – felhalmozott tudásforrás legérzékenyebb információhordozóit ily módon meg tudják menteni az idő múlásával együtt járó káros hatásoktól vagy akár a teljes enyészettől, másfelől a CD-re és CD-ROM-ra rögzített, majd az internetre feljuttatott on-line digitalizált információk a világ bármely pontján pillanatok alatt embertömegek számára válhatnak elérhetővé. Azonban az éremnek van egy másik oldala is: a digitális adathordozók is idővel sérülékenyekké válnak! A technika gyors változása sok esetben – éveken belül – elérhetetlenné teszi a digitálisan rögzített információkat, legyen az akár tudományos értekezés, regény vagy verseskötet. Ha a világ nem tud gyorsan és összetartva lépést tartani az egyre nagyobb mértékben gyarapodó digitális kulturális örökséggel, akkor a közeljövőben egy „digitális középkor” réme fenyeget. Minderre utal Moldován István *Könyvtár a magasban* című on-line elemzése (lásd: <http://mek.oszk.hu/html/irattar/sajto/2005/050720.htm>). A szakember szerint egy-két évtized eltelte után az emberiség szellemi értékeinek nagy része könnyen elveszhet. Éppen ezért az információs társadalomban a szolgáltatókra nagy felelősség hárul: a kifogástalan műszaki felszereltségen túlmenően az információkat birtokló, feldolgozó és továbbközlő közintézmények és magáncégek csak akkor tudnak tartósan minőségi szolgáltatást biztosítani a felhasználó nagyközönség igényeinek a kielégítésére, ha tevékenységüket hosszú távú és szoros intézményközi együttműködést szorgalmazó stratégiákhoz kötik.

* * *

Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban megrendezett tanácskozásnak az volt a célja, hogy a nyilvánosságot megismertesse mindazon eredményekkel és folyamatokkal, amelyek mind a hazai közintézmények, mind pedig a 13 nemzetiség számára nyújthatnak hasznos tudnivalókat. Mender Tiborné, az OIK főigazgatója köszöntő beszédében hangoztatta, hogy a nemzetiségek kulturális örökségének a megőrzése és digitalizálása, az adatok még szélesebb körű szolgáltatása kiemel-

* Az Országos Idegennyelvű Könyvtár és a Publika Magyar Könyvtári Kör konferenciája az OIK-ban (Budapest, 2005. december 7.)

kedő jelentőségű, mondhatni, kötelező feladat a kulturális szférában ténykedő szakemberek számára. Éppen ezért az OIK mint a hazai kisebbségkutatás szakkönyvtára és a nemzetiségi könyvellátás országos központja stratégiai célkitűzései között nagyon fontos feladatának tartja a gyűjteményében lévő dokumentumok alapján épülő Nemzetiségi adatbázis tartalmi bővítését és folyamatos korszerűsítését.

A konferencia társszervezője, a Publika Magyar Könyvtári Kör már évek óta támogatja a magyarországi könyvtárak innovációs tevékenységét. Az országos projektek előterjesztése, az aktuális témák közfigyelembe helyezése és a digitális útmutatók mellett több szakmai tanácskozás, tréning és workshop lebonyolítása fűződik nevéhez. Ezen kívül a Publika szakmai segítséget nyújt(ott) a magyar közkönyvtáraknak uniós pályázataik elkészítésében, a külföldi tapasztalatok átvételében és modell értékű szolgáltatások létrehozásában (lásd: <http://www.ki.oszk.hu/publika>). Minderre azért volt és van nagy szükség, hogy a magyarországi közgyűjteményi intézmények minél zökkenőmentesebben kapcsolódjanak be a nemzetközi programokba. Billédiné dr. Holló Ibolya, a Publika Magyar Könyvtári Kör elnöke *Sokszínű kulturális örökség. Könyvtári projektek az Európai Unióban* című előadásában vázlatosan ismertette és méltatta az Európai Bizottság mindazon közgyűjteményi projekteit, amelyek hosszú távú stratégiai tervek megvalósítását tették lehetővé. Az EU-s tervek hangsúlyos célkitűzései a következők: 1) a kulturális és a tudományos örökség forrásainak a megőrzése és hozzáférhetővé tétele; 2) a kulturális és tudományos intézmények közötti együttműködés kiterjesztése; 3) a fejlett információs, kommunikációs technológia használata; 4) közös elektronikus szolgáltatások, amelyekhez szabványokat és jól működő menedzsmentet kell biztosítani. Az Európai Bizottság Információs Társadalom Igazgatóságának a közkönyvtárakra vonatkozó projektjei közül a PubliCa (1998–2004), a PULMAN (2001–2003) és a CALIMERA (2003–2005) volt az a három, amelyekben a Publika Magyar Könyvtári Körrel karöltve magyarországi közkönyvtárak is aktívan részt vettek. Billédiné dr. Holló Ibolya a konferencia résztvevőinek vázlatosan ismertette, hogy a PubliCa-projekt felkészítette a hazai közgyűjteményeket az információs szolgáltatások előállítására; a PULMAN a szélesebb nemzetközi kooperáció kialakítását és az ismeretátadás elősegítését irányította; a CALIMERA keretében pedig az a cél kapott erős hangsúlyt, amelynek értelmében a közkönyvtárak mellett a helyi múzeumok és levéltárak is bekerülhettek az együttműködő partnerintézmények körébe. Nagyon lényeges, hogy az együttműködések keretében folyamatosan hozzanak létre új adatbázisokat, bővítsék azokat, valamint az adatokat digitalizált eljárással közzétegyék. A projektekben résztvevő európai kulturális szakértők, a kultúrpolitika irányítói és a pályázatok kiírói a fent említett három projektbe a következő fontos pontokat is beiktatták: 1) mindenkor erősíteni a közösséghez való tartozás tudatát; 2) támogatni az etnikai, kulturális, nyelvi, vallási sokszínűség megőrzését; 3) előmozdítani a kulturális azonosságtudat és a társadalmi integráció kialakulását; 4) létrehozni a kollektív emlékezetet.

A következő felszólaló Nagy Orbán, a Központi Statisztikai Hivatal vezető főtanácsosa volt, aki *Nemzeti kisebbségeink népszámlálási adatai a különböző történelmi korszakokban és a jelenben* címmel tartott előadást. A tízévenként lezajló népszámlálásoknak az a legfontosabb célja, hogy a magyar állam az adatok

begyűjtése és feldolgozása révén minél teljesebb képet kapjon a társadalomban lezajló népesedési folyamatokról, valamint az állam és a lakosság gazdasági potenciálját tükröző mutatókról. Az egyénekre vonatkozó népszámlálási ismérvek közül a KSH azokat is regisztrálja, amelyek a megkérdezetteknek a nemzetiségi identitástudatára, anyanyelvére, valamint nyelvismerete alapján egy-egy népcsoporthoz való kötődésére derítenek fényt. Miközben az eddigi népszámlálások történetének egyes jellegzetes pillanatait elevenítette fel, Nagy Orbán szóvá tette, hogy az anyanyelv kérdési módja 1920-ig ún. nyitott kérdés formájában történt, vagyis a választ szöveges formában kellett bejegyezni. Az anyanyelv vonatkozásában az előnyomatott válaszszavak 1930 óta szerepelnek a kérdőíveken. Az anyanyelvek előnyomtatása általában többségi alapon történt, de kiválasztásukban nem egyszer közrejátszott a napi politika. Például az 1941. évi népszámlálásnál külön szerepelt a jiddis, a héber nyelv, míg a későbbi évtizedekben – az 1960., 1980. évi népszámlálásokkor – a horvát, szerb, bunyevác, sokác és szlovén anyanyelvek csoportosítását kérték az éppen aktuális „délszláv egység” elképzelései szerint. A 2001. évi népszámlálás a hagyományoknak megfelelően szintén megkérdezte az anyanyelvi hovatartozást. A kisebbségi törvényben elismert nemzetiségek által használt nyelveket nyomták előre, a többi anyanyelvet pedig szövegesen jegyezték be. A cigány/roma nemzetiségűek jogos igénye is teljesült, hogy a körükben használt *beás* és *romani* nyelv is ott szerepeljen a kiemelt nyelvek között. A lakosság nyelvismeretének tudakolása kettős célt szolgál: egyfelől a tanult nyelvekről, másfelől pedig a hazai kisebbségek asszimilációjának a mértékéről nyújt információt. A hazai nemzetiségek közül leginkább a cigányság veszítette el ősei nyelvét, de a többi kisebbség esetében is tapasztalható volt az, hogy egyre többen vallották magukat magyar anyanyelvűnek, míg a nemzetiség nyelvei második, anyanyelven kívül beszélt nyelvekként jelentek meg a népszámlálási kérdőíveken. Az előadásból azt is megtudtuk, hogy a nemzetiségi kötődés közvetlen kérdése csak 1941-ben kapott helyet a népszámlálási kérdőívben. A második világháború utáni népszámlálások nemzetiségi eredményeit hátrányosan befolyásolta a német nemzetiségűek kitelepítése, a szlovák–magyar lakosságcsere, továbbá a hatvanas évekbeli magyar államvezetés politikája, amely szerint Magyarországon nincs nemzetiségi kérdés, illetve a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának 1961. június 20-ai határozata, amely a következőt mondta ki: „A cigány lakosság (...) bizonyos néprajzi sajátossága ellenére sem alkot nemzetiségi csoportot.” Az ezt követő 1970. évi népszámlálás felvételi programjában már nem is szerepelt a nemzetiségre vonatkozó kérdés, az 1980. évi népszámláláskor pedig az előnyomatott válaszlehetőségek közül hiányzott a *cigány* válaszszó. A 2001. évi népszámlálás a nemzetiségi kérdést az anyanyelvi kérdéshez hasonlóan tette fel, megengedve a többes bevallás lehetőségét. A 2001. évi népszámlálás statisztikai adatai, természetesen, már az interneten is szerepelnek és ellenszolgáltatás nélkül letölthetők (www.nepszamlalas.hu).

Az információk digitalizálásának vívmánya a kisebb régiók, tájegységek életében is jelentős szerepet tölthet be. Kitűnő példa erre Békés megye, amely az öt ország részvételével szervezett nagy projekt, a „LIGHT – Bring to light the value of cultural heritage” keretében vesz részt. A két és fél évre tervezett LIGHT projekt célja a regionális tudás és tapasztalat fejlesztése, a kulturális identitás erősítése, valamint hosszantartó együttműködések és sajátos üzleti modellek fejlesztése. A

projektben résztvevő városok, a magyarországi Békéscsabával együttműködő partnerck a görögországi Veria, az olaszországi Bologna, a portugáliai Lisszabon és a dániai Roskilde egy-egy könyvtára, valamint más kulturális intézményei. A pályázati kiírás értelmében valamennyi résztvevőnek kötelessége volt elkészítenie saját régiójának egyfajta leltárát („kulturális örökség leltára”), valamint létrehoznia egy speciális elektronikus adatbázist. A LIGHT nagy projektnek köszönhetően és a szegedi IKRON Kereskedelmi és Szolgáltatási Kft.-vel együttműködve a Békés Megyei Könyvtár megszerkesztette a Körös-Maros Kulturális Örökség honlapját (lásd: <http://koros-maros.bmk.hu/>), azon belül pedig létrehozta a CSA-KOL adatbázist. Ez a szolgáltatás különleges mozaiknevét a közismert csabai kolbászfesztivál nyomán kapta. Dr. Ambrus Zoltán, a Békés Megyei Könyvtár igazgatója a CSA-KOL. *Egy kísérleti adattár és szolgáltatási modell* című előadásában érzékeltette a hallgatóságnak, miként tud egy európai támogatást élvező regionális projekt (jelen esetben a Körös-Maros Kulturális Örökség), valamint azon belül egy adatbázis minőségi információkat szolgáltatni. A békéscsabai könyvtár nem kisebb feladatra vállalkozott, mint hogy megyei partnereivel közösen bemutassa a Körös-Maros régió (közigazgatási értelemben: Békés megye) kulturális hagyományait, értékeit, intézményrendszerét, szolgáltatásait. Az adatbázis elkészítésének munkálataiban hathatós segítséget nyújtott a Békés Megye Képviselőtestülete által működtetett Megyei Múzeumok Igazgatósága, a gyulai székhelyű Megyei Levéltár, a Megyei Művelődési Központ, továbbá a Békéscsabai Regionális Képző Központ, a Dél-alföldi Regionális Marketing Igazgatóság, a Békés Megyéért Vállalkozásfejlesztési Közhasznú Közalapítvány, a Körös-Maros Nemzeti Park, a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület, valamint a szarvasi Tessedik Sámuel Főiskola. A CSA-KOL-ban többek között összegyűjtötték a régióban honos hagyományos állattartással és húsfeldolgozással kapcsolatos közhasznú információkat is. Az érdeklődők a böngészési menüponthoz múzeumi, könyvtári és levéltári adatok után kutathatnak, de rendelkezésükre áll még az Elektronikus könyvtár, a leltár és a Békési Gyűjtemény katalógusa is, amelyekben gördíthető mezők segítségével 25 szempont alapján tudnak összetett keresést végrehajtani. A könyvtárigazgató szavai szerint az adattárban fellelhető információk egy imázsformáló városi marketingtevékenység kereteiben turisztikai értékke, látványossággá és gazdaságot befolyásoló tényezővé is alakíthatóak. A magyar és angol nyelvű adatbázis megcélzott felhasználói a következő három csoportba sorolhatók: 1) *kulturális intézmények*: képtárak, kiállító termek, könyvtárak, levéltárak, múzeumok, oktató és képző intézetek; 2) *a vállalkozói szféra képviselői*: utazási irodák, vendéglők, hotelek, falusi vendéglátók, mezőgazdasági és élelmiszer-ipari kis vállalkozók, kereskedők, befektetők, rendezvényszervezők; 3) *egyéni felhasználók*: kutatók, egyetemi hallgatók és turisták. A Békés Megyei Könyvtár a CSA-KOL adatbázist 2005-ben sajtótájékoztatókon, kiállításokon, roadshow-kon és szakmai találkozókön mutatta be a nagyközönségnek.

A konferencia délutáni szakaszának első előadója Surján Miklós, a pécsi Csorba Győző Megyei Könyvtár nyugalmazott címzetes igazgatója volt, aki *Cikkbibliográfia a Baranya megyei nemzeti kisebbségekről* című előadásával a Baranya megyében élő nemzetiségek múltjába és jelenébe nyújtott betekintést. Miután ismertette a megye lakossága etnikai és nemzetiségi összetételének demográfiai és történelmi vonatkozásait, tényszerű statisztikai adatokat közölt a Baranyában élő

kisebbségek érdekvédelmi szervezeteiről, intézményeiről, kulturális életéről és művelődési egyesületeiről, alap- és felsőoktatásáról, nyomtatott és elektronikus sajtójáról, valamint a megye médiumaiban való szerepléséről. Megtudhattuk, hogy a legutóbbi helyhatósági választások óta a megyében 222 helyi kisebbségi önkormányzat van – ebből 110 cigány, 75 német, 27 horvát, 4 szerb, 2 ukrán, valamint 1–1 bolgár, görög, lengyel és ruszin. A Baranya Megyei Közgyűlés Kisebbségi és Etnikai Bizottsága éppen egy évtizede, 1995-ben kezdeményezte, hogy a könyvtár vállalja fel a megyében folyó kisebbségkutatás támogatását. Mivel az intézményben a korábbi években rendszeresen zajlott helyismereti kutatómunka, ennek köszönhetően a baranyai kisebbségekre vonatkozó dokumentumok jó része már elő volt készítve a (majdani) digitális feldolgozásra. A korábbi évtizedek során a pécsi könyvtáros kollégák közel százezer bibliográfiai adatot gyűjtöttek folyóirat- és hírlapcikkekről. Az adatbázis-építést 1997. január 1-jén kezdték meg a TEXTLIB adatbázis-kezelő program segítségével, amelyet idővel a CORVINA integrált rendszerrel váltottak fel. A helyi kisebbségkutatásban résztvevők szándéka az volt, hogy ettől az időponttól kezdve az adatbázisba bekerüljön minden olyan cikk, tanulmány és könyv, amely a baranyai kisebbségekkel foglalkozik (a tanulmányköteteket analitikusan is feltárják). Az adat visszakeresést egy szisztematikusan összeállított, a sajátosan baranyai helyismereti szempontoknak megfelelő tárgyszójegyzék segítségével valósították meg. A jegyzékben mintegy 1500 tételnyi tárgyszó szerepel. Az adatbázist visszamenőleg az 1997. előtt megjelent kiadványok és kéziratok adataival is gyarapították, bővítették. Ennek szellemében az adatbázisban rögzítették a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, illetve az elődintézményben, a Pécsi Tanárképző Főiskolán 1990-ig készült kisebbségi vonatkozású szakdolgozatok bibliográfiai leírásait. Az adatbázis felhasználói a megyében működő kisebbségi önkormányzatok, kisebbségi egyesületek, a megyei és települési önkormányzatok képviselői és tisztségviselői, a megye országgyűlési képviselői, könyvtárak, levéltárak, kisebbségi oktatási intézmények, valamint a kisebbségkutatók. Már 1997. február 1-jén napvilágot látott a *Kisebbségek Baranyában. Tájékoztató a kisebbségekről általában, valamint a Baranya megyei kisebbségekkel foglalkozó sajtóközleményekről, cikkekről, könyvekről* című havi jegyzék első száma. Ettől kezdve folyamatosan, immár kilencedik éve jelenik meg ez a kiadvány. A megjelenés gyakorisága változott: először havonként, 2004-től kéthavonként, 2005-től pedig már a Csorba Győző Megyei Könyvtár honlapján is (<http://www.baralib.hu/>), ugyancsak kéthavonként. Egy-egy füzetben általában 60–90 tételt szoktak regisztrálni. A tájékoztatókban közölt bibliográfiai tételek száma a kezdetektől a 2005. évi 9–10. számmal bezárólag összesen 6378. Bár a Csorba Győző Megyei Könyvtár régóta helyszűkével küzd, mégis sikerült kutatási lehetőséget biztosítania a helyismereti gyűjtemény helyiségeiben. Az itt elhelyezett kézikönyvtár jelenleg mintegy 400 kötetből áll. Ugyancsak itt használhatók a kisebbségi időszaki kiadványok, valamint a kisebbségkutatás szakfolyóiratai is. A szolgáltatások felhasználói között vannak a nemzetiségi középiskolák tanulói, a szakdolgozatukat író egyetemisták, valamint helytörténészek, kisebbség- és családkutatók és még sokan mások.

Magyarországon a magyar és az egyetemese kultúra magyar nyelvű vagy magyar vonatkozású digitális dokumentumainak gyűjtését, feldolgozását és (on-line) szol-

gáltatását a Magyar Elektronikus Könyvtár végzi, amely 1999 óta ténykedik az Országos Széchényi Könyvtár kebelében. A MEK a technikai hálózatot kihasználva az új évezred első éveiben mind szervezetekkel, mind pedig magánemberekkel partneri hálózatot hozott létre, amelynek fő célkitűzése a magyar kulturális értékek megőrzése és közvetítése. E nagyon dicséretes kulturális misszió egyik legszakavatottabb ismerője Moldován István, aki *Határon túli magyar digitalizált gyűjtemények* című előadásával (lásd: <http://www.oik.hu/meghivok/PMKK/hatar-digi.pp>) egy virtuális körsétára invitálta a konferencia résztvevőit. A MEK osztályvezetője a Kárpát-medencében élő magyarok által 2001 óta megalkotott és működtetett digitalizált adatbázisokat, internetes forrásokat tette emberközelivé. Alkalom adódott közelebbről is megismerni a szlovéniai, a délvidéki, a felvidéki, a kárpátaljai, az erdélyi, illetve székelyföldi adatforrások internetes elérhetőségeit, valamint a Hollandiában szerkesztett Mikes International (Magyar szellemi fórum) digitalizált folyóirat-projektjét. Az előadó által ismertetett honlapokon irodalmi, közművelődési, oktatási és helyi érdekű információk adattárai találhatók. Az előadó hangoztatta, hogy több esetben nem is annyira az adatbázisok tartalmát és minőségét kell értékelni, hanem inkább a digitalizált produktumok alkotóinak lelkesedését és példás kitartását kell pozitív osztályzattal jutalmazni. Egyes régiókban, így Kárpátalján egyértelműen szükség lenne hathatósabb anyaországi támogatásra. Moldován István zárógondolataiban a határon túli magyarságnak a digitális kultúra terén kifejtett eddigi ténykedését úgy jellemezte, hogy még mindig nincs jól átgondolt digitalizálási terv. A térség egyik jellegzetessége az is, hogy a digitalizálás szolgáltatások nélkül zajlik, vagyis napvilágot látnak ötletes és jó kivitelezésű adattárak, viszont értékesítésük még nagyon kezdetleges. Mindenütt akadnak lelkes egyének, akik önálló kezdeményezésekkel rukkolnak elő, ám anyagi források nélkül még a legígéretesebb tervek is gyorsan kifulladásra kerülhetnek. A magyar állam egyelőre csak alkalmi, projektszerű támogatást biztosít. A végső konklúzió az lehetne, hogy a Kárpát-medencében még mindig nincs komoly összehangolás a digitalizált kiadványok megalkotása és közzététele terén. A másik égető és soha véget nem érő téma a szerzői jogvédelem, amely ugyancsak megérdemelne több szakmai tanácskozást. Mi lenne akkor az üdvöztető megoldás? A MEK osztályvezetőjének óvatosan megfogalmazott gondolatai szerint egyelőre csak egy homályos, de reményekkel teli nagyprojekt a megoldás, amelynek három fő tartópillére és létrehozója a „Digitális Kárpát-medence” – Európai Unió – eContentPlus lenne.

Végül, a rendezvényt lebonyolító intézmény képviselőjében Lukács Zsuzsanna tartott előadást, amelynek címe *Az Országos Idegennyelvű Könyvtár Nemzetiségi adatbázisának építése és funkciója a HunTéka integrált könyvtári rendszerben*. A Nemzetiségi és Dokumentációs Osztály vezetője – aki egyben a konferencia moderátora is volt – vázlatosan ismertette mindazokat a szakmai ténykedéseket, amelyeket a budapesti szakkönyvtár az elmúlt évtizedben fejtett ki a kisebbségkutatás dokumentálása terén. Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban 1992-től épül a Nemzetiségi adatbázis elektronikus változata, amely jelenleg már több, mint 76 000 számítógépes rekordból áll. Az OIK ezen szolgáltatásának célzottjai a nemzetiségi civil szervezetek, a nemzetiségi önkormányzatok, a nemzetiségi oktatás és kutatás képviselői, a nemzetiségi könyvtárak, valamint az államigazgatási szervek és intézmények. A kutatói és dokumentátori munkában résztvevő kollégák hozzávetőlege-

sen 800 hagyományos nyomtatott időszaki kiadványból, illetve elektronikus sajtóforrás nyomtatott anyagából gyűjtik össze az adatokat. A forrásanyagok összetétele, valamint szemlészésének és feldolgozásának módozatai a következő: 1) a magyarországi nemzetiségek vonatkozásában a napilapok, folyóiratok, kalendáriumok figyelemmel kísérése teljességgel történik, egyéb kiadványok pedig válogatva (pl. elektronikus médiumokban elhangzott interjúk, műsorok); 2) a határon túli magyar kisebbség vonatkozásában: a nem helyi jelentőségű kiadványok, illetve periodikák szelektíven és válogatva; 3) a magyarországi nemzetiségi kérdéssel foglalkozó elméleti szakfolyóiratok teljességgel, a világnyelveken kiadott külföldi sajtótermékek pedig válogatva; 4) az irodalmi, művészeti, néprajzi és népművészeti periodikák szemlészése válogatott felhasználással történik. A számítógépes adatrögzítést a Nemzetiségi és Dokumentációs osztályon a Gyűjtőköri szabályzat, a Szerkesztési szabályzat és az Adatbeviteli szabályzat szellemében végzik. Az adatbázis építő kollégák több száz tárgyszóval dolgoznak, s ezt a tárgyszórendszert folyamatosan frissítik, hiszen a napi társadalmi–politikai élet új kifejezéseket produkál, ugyanakkor többeket elavulttá tesz. Az OIK korábban az SR-LIB könyvtári integrált rendszert használta, amelyet 2005 nyarán a HunTéka integrált rendszerrel váltottak fel. Az új szoftver a HUNMARC adatszere formátum szabályzatán alapszik. Az OIK pályázati forrásból egy CD-ROM-ot fog kiadni, amelyen a Nemzetiségi adatbázison kívül a Műfordítási adatbázis is helyet kap.** Mindent összevetve, az Országos Idegennyelvű Könyvtár a kisebbségekkel kapcsolatos munkájával olyan miliőt teremt, amely egyfelől az érintett közösségeket arra ösztönzi, hogy anyanyelvüket, kulturális örökségüket megőrizték és újabb szellemi produktumokat hozzanak létre saját anyanyelvükön; másfelől a többségi közösség számára tudatosítja a kisebbségi nyelvek és kultúrák értékét, valamint az össztársadalmi intellektuális fejlődést gazdagító voltukat. Lukács Zsuzsanna előadását követően a Nemzetiségi adatbázis pillanatnyi eredményeiről, az adatok feltárásának technikai részleteiről Papp Anna Mária tartott szemléltető bemutatót.

Mindent összevetve, a 2005. december 7-ei tanácskozáson a magyarországi könyvtáros szakma és a 13 nemzeti és etnikai kisebbség megjelent képviselői számos információkkal gazdagodhattak. A konferencia fő eredmények tulajdonítható az, hogy valamennyi beszámolóban érzékelhető volt az intézményi és regionális adatbázisok tárgyilagos bemutatása; a digitalizált információk tartalmi feltárásának elméleti és gyakorlati részletei; az információszolgáltatások potenciális felhasználóinak felsorolása; végül, a digitalizáció folyamatban lévő munkálatai. Mindezt a kiváló előadók méltán szolgálták rá a hallgatóság és elismerésére.

Bada Zoltán

** Lásd: Komáromi Sándor: Az Országos Idegennyelvű Könyvtár nemzetiségi bibliográfiai adatbázisa. = 3K, 2004. 7. sz. 32–35. p.; Dörgő Tibor: Az Országos Idegennyelvű Könyvtár műfordítás-adatbázisa. = 3K, 2005. 5. sz. 46–48. p.